

Stratégiák a térségek gazdasági növekedésére, fejlődésére

Egy tudásalapú innovációs könyv margójához

Aligha lehet kétséges, hogy napjainkra az egészségügy stratégiai ágazattá nőtte ki magát, és ebben az orvostudományi és a gazdasági-pénzügyi szempontok paralel módon kapcsolódnak egymáshoz. A WHO (az ENSZ egészségügyi szervezete) a világlejteléseiben ugyancsak ezt az álláspontot képviseli (egy mind inkább nemzetközi szinten elfogadott megnevezéssel:) az egészségipar nem csak személyes és közösségi nemjól-lét problémákat old meg, hanem jelentős része van globálisan és nemzeti keretekben is a gazdasági potenciál állapota megítélésében. Ez számos gazdasági, pénzügyi, humánstatisztikai mutatóval vizsgálható és értékelhető.

Az egészségügy-közgazdászok, pénzügyi elemzők természetesen racionális megközelítést alkalmaznak, ugyanakkor az egészségügy humán erőforrásai más szempontok szerint közelítik meg az orvoslás input-output folyamatához szükséges és rendelkezésre álló egészségipari kapacitásokat: a gyógyítás mértékét, eredményét tekintve nem tartják (feltétlenül) relevánsnak a finansziális oldalhoz köztést.

Az erre adandó vagy éppen adott válaszok természetesen a megközelítés szempontjából lehetnek valóságok, ugyanis ebben a folyamatban mit tekinthetünk prioritásnak? Azt, hogy a beteg/meggyógyult arány növekedjen (bármilyen áron), vagy pedig elfogadva azt a törekvést, hogy az új orvosi, orvostechnikai és -technológiai, gyógyszeripari „rásegítések” ha nem is költségkímélők, de legalább költséghatékonyak legyenek. S a probléma ez utóbbiban van: e téren mit nevezhetünk ennek, és milyen lehet az egészségipar költséghatékony működtetése?

Az erre adandó válaszok a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar munkatársai által készített tanulmánygyűjteményben olvashatók. Tizennégyen kutatták, elemezték, értékelték azt, hogy az egészségipari és tudásalapú fejlesztési stratégiák a gyógyszeripar területén hogyan járulhatnak hozzá egy adott térség

gazdasága, egészségpotenciálja növekedéséhez, fejlődéséhez.

Az Előszóban a szerkesztő erről így ír:

„Az egészségipar, másképpen egészség-gazdaságtan összetett tevékenységi kört fed le a kutatástól kezdve a különböző feldolgozóipari tevékenységeken át az egészségügy számos területéig... a második rész a tudásalapú növekedéshez, fejlődéshez (kapcsolódik)”

A szerzők e tartalommal két területet vizsgáltak: egyrészt a gyógyszeripar európai uniós és hazai szerepét (s ennek számos részkerdesét az empirikus kutatásaik alapján), másrészt a tudásalapú növekedés és fejlődés, városfejlesztés lehetőségeit, eredményeit mutatják be.

A tanulmánykötet első fejezete címe, Az egészségipar lehetséges szerepe a térségek fejlődésében, már önmagában újdonság lehet a nem szakember olvasók számára. Ugyanis feltehető a kérdés: az egészségipar nem csak fogyasztója (pregnansabban fogalmazva: apasztója) a GDP-nek, hanem szerepe lehet a térség fejlődésében?

A kutatók válasza: igen. Ugyanis a regionális politikai stratégiák mindig számba veszik azt, hogy milyen segítő és retrográd gazdasági ágazatokat (potenciálokat) kell figyelembe venni ahhoz, hogy egy adott térség közép- és hosszú távú fejlődését reálisan lehessen meghatározni (eltekintve a nem tervezhető indukcióktól). Ebben – mint ahogyan Lengyel Imre írja –, szerepe lesz annak az új gazdaságfejlesztési elképzelésnek, amelyet intelligens szakosodási stratégiának nevez a közgazdaság-tan.

Ez azt jelenti, hogy összhangot teremtenek a makroszintű és a regionális politikák között, ugyanis „az új szemléletben a regionális politika egyik fő célkitűzése a nemzetgazdaság növekedésének segítése, ezen keresztül a jól-lét javítása”. E térségi kiterjesztésben az egészségipar egyik jelentős ágazata, a gyógyszeripar – természetesen –, nem minden földrajzi térségben van jelen,

ezért ennek be- és lehatárolása csak ott észszerű, ahol jelen van.

Lengyel Imre alapozó tanulmánya az intelligens szakosodási stratégiák alapjait vázolja fel, különös tekintettel a gyógyszeriparra. (Ez adaptálható más gazdasági szegmensekre is, ezért a tanulmány tartalmi elemei kiterjesztési lehetőséget biztosítanak.) Ehhez támpontokat adnak a további tanulmányok. Közülük néhány – csak jelszértékűen: a gyógyszeripart fejlődése az unió különböző ország csoportjaiban, az egészségügy szerepe a visegrádi országok régiói gazdasági növekedésében, az egészségipari tevékenység térbeli eloszlása hazánkban, az egészségipar exporttermékei hazánk megyéiben; az egészségügyben felhasznált erőforrások allokációja.

Külön-külön mindegyik tanulmány fontos hozzájárulás ahhoz, hogy korszerű kutatási eszközökkel, módszerekkel hogyan lehet fejlődésorientált jövőképet prognosztizálni és legalább trendszerűen meghatározni, hogy az egészségipar mennyiben képes hozzájárulni a GDP növeléséhez úgy, hogy a másik kritériumnak, a gyógyszeres gyógyítás eredményességének (benn a költséghatékonyság követelményének) is megfeleljen.

A kötet másik nagy tanulmánycsoportja a tudásalapú fejlődés és fejlesztés néhány fontos kérdését vizsgálja, illetve ezekre ad válaszokat. Ennek során vizsgálták a szegedi lézeres kutatóközpont kapcsán, hogy e régióban hogyan járulhat hozzá a tudásalapú fejlesztési koncepció megvalósításához.

A fejlődés és a fejlesztés tervezéséhez ad adatokat az a vizsgálat, amely alapján kimutatták, hogy hazánkban milyen a felsőfokú végzettségűek területi eloszlása, ugyanis ez befolyásolja a magas hozzáadott értékű iparágak telepíthetőségét, fejlesztettségét. Ehhez kapcsolódik az a vizsgálat is, amely a visegrádi országok régiói fejlesztéseihez történő adaptálhatóságát elemezte. Párhuzama ennek a térségi versenyképesség és a felelősségteljes innováció lehetséges kapcsolata, összefüggései bemutatása.

Egy lokális, dél-alföldi vizsgálat arról szól (mintegy modellként bemutatva), hogy ebben a térségben mely faktorok járulnak hozzá a tehetség-

gek vonzásához és megtartásához. Ezek a vizsgálati szempontok adaptálhatók más térségek ilyen vizsgálatához is. Ezt a szerzők így ajánlják:

„Eredményeink segítségével szolgálhatnak azon területi egységeknek (városoknak, megyéknek, régióknak, országoknak), melyek a tehetségek megtartásának és vonzásának fontosságát napjaink kiélezett globális versenyében tudatosan kívánják menedzselni.” (Leírják a tehetség fogalmi háttérét, a nemzetközi jó gyakorlatokat a tehetségek vonzására és megtartására, valamint ehhez szempontokat is – a Dél-Alföldre lokalizálva, de kiterjeszhető attitűddel)

A kötetfejezet befejező tanulmánya egy napjainkra „beérett” városfejlesztési koncepcióelemet tárgyal, azt ugyanis, a lakosság/turisták számára hogyan tervezzük és teremtjük meg a „be- és átsétálhatóság” komfort érzését azzal, hogy ehhez jól közlekedhető gyalogos utakat, tereket, parkokat építünk. Ugyanis nem vitatható, hogy a tömeg lakta településeken a jól-lét érzéshez a lokális fizikai-földrajzi tér vizuális beláthatósága és a könnyen át- és bejárhatósága nem csak biológiailag, mint aktuális mini-élettér fontos, hanem pszichológiai hatását is figyelembe kell venni. A településtervezés eme új irányzata hozzásegíthet ahhoz is, hogy a jövő megapoliszai élhető életterek legyenek.

Aligha lehet felsorolni, hogy e kötet kinek ajánlható. Röviden: a politikai döntéshozóknak, gazdaságtervezőknek, településtervezőknek, település-rekonstrukciókat végzőknek, önkormányzati vezetőknek, s nem kevésbé: a helyi fejlesztési stratégiákban érdekeltnek, de nem hagyhatók ki a sorból a szakfelsőoktatásban érdekelt oktatók és hallgatók sem.

(Lengyel Imre szerk.: Térségek növekedése és fejlődése: egészségipari és tudásalapú fejlesztési stratégiák. Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar – Jate Press, Szeged, 2018.)

TÖLGYESI JÓZSEF

A szerző ny. főiskolai tanár (Csehbánya).